

DREPTUL LA EDUCAȚIE DIGITALĂ REFLECTAT ÎN CONȚINUTUL LEGII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR DIN ROMANIA

Conf.univ. dr. Daniel FODOREAN

*Dean, Baptist Theological Institute of Bucharest
Associate member, Academy of Romanian Scientists
decan@itb.ro*

ABSTRACT: The Right to Digital Education Reflected in the Content of the Higher Education Law in Romania.

In Romania, the Constitution guarantees the right to education, and this right can be manifested through different forms of education. Technology-mediated education is not new, being mentioned in each of the three education laws (1995, 2011, 2023), only with different nuances of expression, at the beginning more limited than giving it credit that it could bring true modeling of human personality. This may be one of the reasons why in Romania are delays in the digital transformation process in education compared to other states in the European Union. The new Romanian higher education law that entered into force in 2023 marks a turning point in the development of Romanian higher education and guarantees our country's commitment to the irreversible path of digitization. This study aims, on the one hand, based on the last three education laws, to analyze the evolution of the acceptance and integration of technology, more specifically digital technology, in education, and, on the other hand, to show the premises the digital transformation of education in the coming years derived from the new law on higher education.

Keywords: *digital education, the right to education, the higher education law, the Romanian education system.*

Istoria postrevoluționară a învățământului românesc este marcată de trei modificări legislative majore, și anume: Legea învățământului 84/1995 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 167 din 31 iulie 1995, Legea educației naționale 1/2011 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr.

18 din 10 ianuarie 2011, cât și legile educației, Legea învățământului preuniversitar 199/2023 publicată în Monitorul Oficial Partea I, Nr. 613 din 5 iulie 2023 și Legea învățământului superior 1999/2023 publicată în Monitorul Oficial Partea I, Nr. 614 din 5 iulie 2023. Această legislație organică a fost completată de acte normative succesive de aplicare sau modificare a textului legilor. Suplimentar acestor trei acte normative fundamentale a fost și Legea privind statutul personalului didactic (LEGE nr.128 din 12 iulie 1997), fiind considerată de unii cea de patra lege privitoare la învățământ, promulgate în cei treizeci și patru de ani care au trecut de la Revoluția din decembrie 1989 prin care a fost îndepărtată conducerea comunistă.

Fiecare modificare legislativă a marcat o nouă etapă în evoluția învățământului din România, fiind, desigur, într-o anumită măsură, o reflecție a stării națiunii și a conducătorilor ei. Cele două legi ale învățământului adoptate și promulgate în 2023 sunt strâns legate de Proiectul „România Educată” inițiat de Președintele României în 2016, proiect care are ca scop declarat „să susțină reșezarea societății pe valori, dezvoltarea unei culturi a succesului bazate pe performanță, muncă, talent, onestitate și integritate”¹, fiind „proiectat către viitor, întreaga abordare încercând să răspundă provocărilor următoarelor decenii”². Această relație dintre legile învățământului intrate în vigoare în 2023 și proiectul inițiat de președintele Klaus Iohannis, este explicit pusă în lumină de doamna ministru Deca, Ministrul Educației, care spunea: „Îmi doresc un învățământ în acord cu viziunea Proiectului România Educată”³. Cu ușurință se poate observa că, pentru prima dată în istoria postrevoluționară, dar nu o noutate în istoria învățământului românesc, există două legi, una pentru învățământul universitar și una pentru învățământul superior.

Integrarea conceptului de digitalizare în legile educației

Prima lege postrevoluționară în domeniul învățământului, Legea 84/1995, a apărut la câțiva ani după schimbarea regimului totalitar din România, avându-l la conducerea Ministrului Educației pe domnul profesor Liviu Maior. Această lege a operat schimbarea programelor școlare anterioare

1 <https://www.presidency.ro/ro/angajamente/romania-educata>, accesat 01.10.2023.

2 *Ibidem*.

3 <https://tribunainvatamantului.ro/interviu-cu-ligia-deca-ministrul-educatiei-imi-doresc-un-Invatamant-in-acord-cu-viziunea-proiectului-romania-educata/> accesat 10.10.2023.

anului 1989 și celor din perioada 1992-1994. Înțelegând într-o anumită măsură contextul socio-politic și cultural al apariției primei legi postdecebriste în domeniul învățământului nu ne surprinde faptul că integrarea tehnologiei informației și comunicării, a formelor alternative de învățare, sunt foarte puțin menționate, iar concepte precum: educația la distanță, e-learning sau educația digitală, lipsesc cu desăvârșire. Acest fapt nu ne surprinde pentru că nici la nivelul structurilor reprezentative ale Uniunii Europene nu era abordat acest subiect. Doar începând cu anul 2000 demersurile pentru integrării tehnologiei în procesul de predare-învățare au fost inițiate. Se pot identifica „câteva repere importante la nivel European în demersul de integrare a tehnologiei în educației: Inițiativa eLearning (Comisia Europeană, 2000), Strategia i2010 (Comisia Europeană, 2005), Lifelong Learning Programme 2007-13 (Consiliul European, 2006), Agenda Digitală pentru Europa (Comisia Europeană, 2010)”⁴.

Cele câteva mențiuni din textul Legii 84/1995 legate de formele alternative de învățare, pentru că așa erau abordate toate modalitățile care nu se încadrau în forma tradițională de învățare, sunt menționate doar în patru articole. Ca și cadru general, sunt recunoscute ca și forme de organizare a învățământului, „învățământul de zi, seral, cu frecvență redusă, la distanță, comasat și, pentru copiii cu nevoi educative speciale, nedepasabili, cu scolarizare la domiciliu” (art.15 pct.10). Funcționarea acestor forme de învățământ diferă de cea tradițională, cu frecvență, și anume, „învățământul liceal seral, cu frecvență redusă și la distanță, poate funcționa, în condițiile legii, în unitați de învățământ stabilite de inspectoratele școlare” (art. 23 pct.3). În învățământul superior „activitatea didactică se poate organiza în următoarele forme: de zi, seral, cu frecvență redusă și la distanță” (art. 60 pct. 1), cu condiția ca formele de învățământ seral, cu frecvență redusă și la distanță să fie „organizate de instituțiile de învățământ superior care au cursuri de zi” (art. 60 pct. 1). Studiile universitare parcurse în cadrul formelor de seral și frecvență redusă era mai mare cu un an față de programele de învățământ la zi, în schimb „durata studiilor în învățământul universitar la distanță se reglementează prin hotărâre a Guvernului” (art. 60 pct. 2). Singurul text unde apare menționată utilizarea tehnologiei informației este în articolul 136, în sensul că „pentru instruirea adulților, precum și pentru

---

4 Doina Banciu, Daniel Fodorean, „E-Learning developer: specialized training program for online teaching”, în *Romanian Journal of Information Technology and Automatic Control*, Vol. 32, No. 2, 2022, pp.117-126.

sprijinirea sistemului de învățământ în realizarea unor obiective specifice pot fi organizate, cu aprobarea Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului, instituții și rețele de învățământ deschis sau la distanță, care utilizează tehnologiile moderne de comunicare și de preluare a informațiilor” (art.136 pct. 1).

Legea Educației Naționale nr. 1/2011, adoptată și promulgată în perioada când la conducerea Ministerului Educației era domnul Daniel Fureriu, a adus schimbări semnificative în sistemul de învățământ românesc, încercând să marcheze un punct de cotitură de la o educația fundamentată pe valori educaționale utilizate în perioada comunistă, la o educație modernă adaptată contextului românesc, având în vedere și experiențele acumulate în cei șaisprezece ani de la momentul apariției primei legi a învățământului postdecembrist, Legea 85/1995.

Examinarea textului Legii 1/2011 din perspectiva integrării tehnologiei în procesul instructiv-educativ conduce la concluzia că decidenții în domeniul educație au arătat, în această etapă istorică, anul 2011, o mai mare deschidere față de posibilitatea unei educații alternative mediată de tehnologie. Acest fapt poate fi observat din frecvența referirilor în textul legii la acest tip de educație alternativă, numită „învățământ la distanță”, cât și din explicațiile mult mai extinse și mai clare privind această formă de învățământ.

Suprinzător, atunci când sunt enunțate cele opt domenii de competențe-cheie în formarea elevului la nivelul primar și gimnazial, una dintre aceste competențe sunt „competențele digitale de utilizare a tehnologiei informației ca instrument de învățare și cunoaștere” (art. 68 pct. 1 lit.d). Este prima referire explicită în care se folosește termenul „digital”, cu referire nu la învățământul universitar, ci la învățământul preuniversitar. Planurile de învățământ includeau disciplina „Tehnologia informației și comunicării”, pentru clasele I-IV ca disciplină opțională și pentru învățământul gimnazial și liceal ca disciplină obligatorie (art. 68 pct. 3). Legea avea în vedere nu doar pregătirea în ce privesc competențele digitale, dar și susținerea examenului de bacalaureat la „proba D de evaluare a competențelor digitale. Rezultatul evaluării se exprimă prin nivelul de competență, în raport cu standardele europene recunoscute în domeniu” (art. 77 pct. 4). Elevii au posibilitatea de a susține examene cu recunoaștere europeană pentru certificarea competențelor digitale, iar dacă au obținut aceste certificate, rezultatele obținute le pot fi recunoscute și echivalate pentru proba D a bacalaureatului.

Tot la nivelul învățământului preuniversitar legea stipula că „se înființează Biblioteca Școlară Virtuală și Platforma Școlară de e-learning, care includ programe școlare, exemple de lecții pentru toate temele din programele școlare, ghiduri metodologice, exemple de probe de evaluare” (art. 70 pct.2). Acestea sunt numite „resurse digitale și vor fi protejate de Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare” (art. 70 pct.2).

La nivelul învățământului superior formele de organizare a programelor de studii include și învățământ la distanță care este „caracterizat prin utilizarea unor resurse electronice, informatice și de comunicații specifice, activități de autoînvățare și autoevaluare completate de activități specifice de tutorat” (art. 139 alin.c). Potrivit articolul 140 din Legea 1/2011 forma de învățământ la distanță era permisă doar pentru programele de licență, programele de master, puteau fi organizare doar în forma învățământului cu frecvență și frecvență redusă, iar programele de doctorat se puteau organiza doar în forma de învățământ cu frecvență. În anexa Legii 1/2011 sunt definiți unii termeni și unele expresii utilizate în cuprinsul legii, iar din această secțiune se află despre ce implică, în viziunea legiuitorului forma de învățământ la distanță, și anume, „înlocuirea orelor de predare cu activități de studiu individual și întâlniri periodice, desfășurarea seminariilor prin sistem tutorial și obligatoriu a tuturor activităților didactice care dezvoltă competențe și abilități practice în sistem față în față” (LEN 1/2011, Anexa p. 130). O altă noțiune clarificată în cadrul anexei este cea de *sistemul tutorial* definită astfel:

semnifică organizarea activităților didactice în învățământul la distanță de către un cadru didactic tutore și asigură: a) desfășurarea activităților de învățare și evaluare atât la distanță, cât și în sistem față în față; b) organizarea pe discipline și grupe care cuprind maximum 25 de elevi/studenti/cursanți⁵

Dezvoltarea competențelor de utilizare a tehnologiilor moderne de informare și comunicare, potrivit articolului 357, constituiau unul dintre obiectivele programelor de formare pentru personalul care lucrează în domeniul educației permanente, aceasta fiind o altă referire la integrarea tehnologiei informației și comunicației menționată în Legea Educației adoptată în 2011.

---

5 LEN 1/2011, Anexă, p. 131.

În urma acestei succinte treceri în revistă a celor două legi ale învățământului care au stat la baza sistemului de educație timp de douăzeci și opt de ani, Legea 85/1995 și Legea 1/2011, se poate afirma, mai întâi, că acceptarea unui proces de educație care să integreze tehnologia informației și comunicației s-a făcut progresiv, de la reglementări destul de vagi, dând impresia că noțiunile aceste există doar că așa ar da bine, la reglementări mai detaliate care oferă impresia că acest fel de predare-învățare a început să conteze. În al doilea rând, terminologia utilizată este destul de variată și necorelată, dând impresia unei ușoare indecizii cu privire la termenul care ar exprima cel mai bine această formă de învățământ, și evitând termeni precum: „e-learning”, „educație online”, „educație digitală”, și alții asemenea lor, cu toate că în societatea occidentală aceste concept au devenit uzuale în limbajul educațional cu mulți ani înainte. Termenii folosiți în cele două legi sunt: „resurse electronice”, „tehnologia informației și comunicării”, „competențe digitale”, „învățământ la distanță”. În al treilea rând se poate observa o întârziere, posibil datorită factorilor socio-economici, în alinierea sistemului de învățământ la trendurile și normele Europene în domeniul educației online și digitale. Privind la demersul European în domeniu învățământului putem constata că încă din anul 2000 (Inițiativa eLearning, Comisia Europeană, 2000) au existat strategii de integrare a tehnologiei în educație. Chiar înainte ca Legea Educației 1/2011 să fie adoptată și promulgată, Comisia Europeană a adoptat „Agenda Digitală pentru Europa”, dar cu toate acestea Legea 1/2011 nu aduce transformări majore în procesul de educație privindu-l ca o nouă paradigmă educațională⁶, ci mai mult ca o extensie a învățământului tradițional.

Digitalizarea și Legea Învățământului Superior din România

O simplă trecere în revistă a noi legi a învățământului superior, Legea 199/2023, nu poate să treacă cu vederea schimbarea de perspectivă produsă în domeniul învățământului românesc, în modul în care este abordată digitalizarea și educația mediată de resurse electronice și digitale. Digitalizarea poate fi definită ca „procedura prin care anumite operațiuni pot începe să fie efectuate prin intermediul suporturilor digitale, cum ar fi

---

6 Doina Banciu, Larisa Ivașcu, Ben-Oni Ardelean, Daniel Fodorean, *Educația prin E-learning*, București, Editura Academiei Oamenilor de Știință din Romania & Editura Tehnică, 2020, p.26.

computerele sau smartphone-urile, de obicei cu ajutorul unei conexiuni la Internet”⁷. Termenul digital se referă, pe de-o parte, la ceva „care aparține degetelor, care se referă la degete”, la ceva „care este sau poate fi reprezentat prin cifre ori prin numere”, dar și „despre aparate, dispozitive, instrumente, sisteme care generează, măsoară, prelucrează sau stochează semnale digitale”⁸. În mod simplu spus, atunci când resursele electronice au fost concepute pentru a putea fi manevrate folosind degetele ele se numesc resurse digitale. Încercând să înțeleagă mai mult conceptul acesta de digitalizare, cercetătorii și practicienii au ajuns la concluzia că digitalizarea este mai mult decât transpunerea unor documente în format electronic, digital. Imediat s-a simțit nevoia de a face distincție între simpla trecere în format digital a unor resurse fizice și procesul de folosire a dispozitivelor digitale în diferite domenii ale societății. La nivelul limbajului această distincție s-a realizat prin utilizarea a doi termeni, și anume, termenul „digitizare” și termenul „digitalizare”. Astfel că, termenul „digitizare” se referă la „actul de conversie a unui document fizic într-unul digital”, iar „digitalizarea reprezintă schimbarea proceselor de afaceri prin utilizarea tehnologiei digitale”⁹. Atât în afaceri, cât și în alte domenii de activitate, scopul digitalizării „nu este numai de a ‘face totul digital’, ci de a adauga mai multa *valoare, eficiență, organizare și oportunitate* oricarei companii, prin mijloace moderne”¹⁰, iar în cazul învățământului are de-a face cu creșterea eficienței în administrarea și gestionarea cunoștințelor și resurselor, cât și creșterea oportunităților de învățare pentru cât mai multe persoane. În felul acesta idealurile societății bazate pe cunoaștere pot devine o realitate. O altă noțiune folosită în perioadă actuală este cea de *transformare digitală*, promovată în mod constant de doamna profesor Doina Banciu, vicepreședintele Academiei Oamenilor de Știință din România, și dezbătută în cadrul conferinței științifice cu tema „Accelerarea Transformării Digitale în Administrație și Servicii Publice”, care afirma că „transformarea digitală este o problemă de management, management bazat pe cunoștințe, un management care trebuie să fie aplicat într-o abordare sistemică în care trebuie coordonate sisteme de sisteme; un nou pact social, un proiect integrat al întregii societăți, unde atât decidenții,

---

7 <https://ro.economy-pedia.com/11041145-digitization> accesat 10.10.2023.

8 <https://dexonline.net/definitie-digital>

9 <https://www.linkedin.com/pulse/diferenta-dintre-digitizare-si-digitalizare-powered-by-bithat/?originalSubdomain=ro>

10 *Ibidem*.

cât și mediul academic și de business să utilizeze noile tehnologii pentru cetățean și dezvoltarea în ansamblu a societății”¹¹.

Transformarea digitală a învățământului superior din România, potrivit textului Legii 199/2023, se va realiza în următoarele domenii: a) forma de învățământ; b) resurse educaționale; c) documente școlare; d) colaborarea internațională.

Terminologia utilizată pentru a exprima posibilitatea desfășurării activității educative într-o formă diferențiată de cea cu frecvență, și care folosește resurse electronice, nu diferă mult de cea întâlnită în legea precedentă a educației (LEN 1/2011). Ca și formă de organizare a activității de învățare în învățământul superior se utilizează peste tot în lege termenul „la distanță”. Potrivit literaturii de specialitate în domeniul științelor educației „principalele caracteristici ale acestei forme de educație sunt: a) separarea fizică dintre cadrul didactic și student/cursant; b) medierea procesului de transmitere și asimilare a informației prin intermediul tehnologiei; c) libertatea beneficiarului educației de a alege locul și timpul în care se instruieste”¹². În relație cu desfășurarea proceselor interne de educație sunt folosiți termeni precum: „online”, „digitalizare”, „digital”, „resurse electronice, informatice și de comunicații specifice”, „virtual” și „hibrid”. Deși, termenul „hibrid” apare într-un sigur paragraf din lege (art. 185 alin.9), nu există o definire a lui pe parcursul legii, fiind doar prezentat ca o formă alternativă a sistemului online de desfășurare a programelor la distanță. Desigur că normele succesive legii vor aduce mai multe clarificări în privința semnificației acestui termen, dar și a celorlalți.

În anexa legii există o listă a definițiilor termenilor și expresiilor utilizate în cuprinsul legii, dar nu a tuturor termenilor, ci doar pe cei care legiuitorul i-a considerat că au nevoie de o explicație. Termenii și expresiile care au o relevanță pentru tema acestui articol, și care au fost definiți sunt: „activități didactice online sincrone”, „mobilitate virtuală”, ceilalți, probabil, s-a considerat că deja au intrat în limbajul uzual, iar semnificația lor este deja cunoscută. Astfel, „activitățile didactice online sincrone reprezintă acele activități didactice la care studenții și cadrele didactice participă în același

11 <https://www.aosr.ro/aosr-sustine-accelerarea-transformarii-digitale-in-administratie-si-servicii-publice-cluj-2022/>

12 Doina Banciu, Larisa Ivașcu, Ben-Oni Ardelean, Daniel Fodorean, *Educația prin E-learning*, București, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România & Editura Tehnică, 2020, p.24.

timp, dar în locații separate, în general altele decât campusul universitar” (LIS, Anexă, p.77). Noutatea constă în conceptul de „mobilitate virtuală”, termenul virtual fiind folosit numai cu referirea la mobilități. Mobilitatea virtuală înseamnă „utilizarea unor resurse și instrumente electronice, informatice și de comunicații specifice pentru a facilita și sprijini activitățile de învățare, predare, cercetare, aplicații practice și de evaluare desfășurate într-o altă instituție de învățământ superior decât cea de trimitere” (LIS, Anexă, p.79).

Prima dimensiune care intră în interferență cu procesul transformării digitale este **forma de învățământ**. Programele de studii de licență și programelor de scurtă durată se pot desfășura sub forma de învățământ la distanță „caracterizată prin utilizarea unor resurse electronice, informatice și de comunicații specifice, activități de autoînvățare și autoevaluare, completate de activități specifice de tutorat, presupunând o combinație de activități educaționale și de cercetare la distanță și față în față” (art. 32 pct.c; art. 33 alin.1,2). În schimb programele de master și doctorat, așa cum a fost prevăzut și în Legea 1/2011, nu pot fi organizate în forma de învățământ la distanță, ci doar în forma de învățământ cu frecvență și frecvență redusă, pentru programele de master (art. 33 alin.3), iar programele de doctorat se organizează în forma de învățământ cu frecvență și doar ca excepție se pot organiza în forma de învățământ cu frecvență redusă (art. 33 alin. 6,7). Organizarea tuturor activităților educative, indiferent de tipul de program, „în situația în care se instituie starea de urgență, starea de alertă sau starea de asediu și până la eliminarea restricțiilor de către autoritățile de resort, se pot desfășura și online, pentru asigurarea exercitării dreptului fundamental la învățatură prevăzut la art. 32 din Constituția României” (art. 33 alin.11). Programele de învățământ la distanță se pot organiza doar în instituțiile de învățământ care au acreditat același program de studii și la forma de învățământ cu frecvență (art. 33 alin.10). Organizarea programelor de studii se face în baza standardelor de calitate specifice elaborate de Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), acestea fiind diferențiate, printre alte criterii, și în funcție de formele de organizare a programelor de studii (art. 32 alin. 3). În lista programelor care pot să funcționează în forma de învățământ la distanță, pe lângă programele de licență și cele de scurtă durată, se adaugă și programele de formare profesională a adulților dacă respectă prevederile legale privind asigurarea calității (art.185 alin. 9). Demersul de asigurare și evaluarea calității educației, pen-

tru toate programele, se referă și la digitalizarea proceselor instituționale (art. 226, alin.1, pct.e).

Printre responsabilitățile care intră în norma didactică a unui profesor poate fi și „crearea de conținut digital pentru disciplinele din domeniul de specializare” (art. 211, alin.2, pct.l). Legea precizează că „în cazul formelor de învățământ la distanță și cu frecvență redusă, instituția de învățământ superior elaborează un regulament aprobat de senatul universitar, care stabilește organizarea și activitățile didactice specifice, precum și normarea acestora” (art. Art. 211, pct. 27). În mod implicit se consideră că profesorii ar trebui să dețină competențe digitale pentru a putea fi implicați în activitatea de predare, cât și în activitatea de elaborare de conținut în format digital. Instituțiile de învățământ superior sunt responsabile pentru inițierea și elaborarea unor programe interne de formare a personalului didactic în vederea dezvoltării competențelor digitale și predării în mediul online.

Surpriza în cuprinsul acestei noi legi a învățământului superior vine din posibilitatea ca, în anumite condiții, evaluările parțiale și cele finale, de semestru, să se poată realiza folosind mediul online, după cum se afirmă în articolul treizeci și doi: „activitățile de evaluare continuă și evaluare sumativă de tip examen se pot realiza în condițiile întâlnirii nemijlocite în spațiul universitar a studenților cu cadrele didactice și de cercetare și pot implica utilizarea resurselor electronice, informatice și de comunicații specifice sau în regim online, cu respectarea standardelor minime privind organizarea aprobate prin ordin al Ministrului Educației” (art.32, alin.2). În schimb, pentru examenele de finalizare a studiilor universitare, indiferent de specificul programului de studii și de forma în care s-a desfășurat, acestea se realizează în format fizic în spațiul universitar. Susținerea publică a tezei de doctorat poate „avea loc în prezența a cel puțin 4 dintre membrii comisiei de doctorat, cu participarea fizică obligatorie a președintelui comisiei și a conducătorului de doctorat, ceilalți membri ai comisiei putând participa și în sistem sincron online”(art.71 alin.4).

Cel de-al doilea domeniu care intră în sfera digitalizării învățământului este, bineînțeles, cea a **resurselor educaționale**, cu referire specifică la resursele electronice. Este de remarcat faptul că nu doar în programul de învățământ la distanță aceste resurse electronice pot fi folosite, ci chiar și în programele de învățământ cu frecvență și programele de învățământ cu frecvență redusă. În programele cu frecvență, „unele activități de învăț-

țământ și/sau de cercetare din cadrul programelor de studii organizate la forma de învățământ cu frecvență se pot desfășura în mod sincron, prin utilizarea unor resurse electronice, informatice și de comunicații specifice, prevăzute în standardele de calitate elaborate și aprobate de ARACIS în mod diferențiat pentru fiecare domeniu de studii”(art. 32 alin. 1, pct.a). Activitatea în programele de învățământ cu frecvență redusă presupune „prezența fizică în spațiul universitar a studenților și cadrelor didactice de predare, completate de alte mijloace de pregătire specifice învățământului la distanță, precum cele realizate prin intermediul unor resurse electronice, informatice și de comunicații specifice” (art. 32, alin.1, pct. b).

În cadrul resurselor electronice vorbim și de platformele educaționale. Acestea intră în componența spațiului universitar, așa cum se precizează în articolul treisprezece astfel: „este considerat spațiu universitar și mediul online, constând în platformele sau grupurile utilizate pentru activitățile didactice și extracurriculare și de cercetare organizate în cadrul instituției de învățământ superior” (art.13 alin.1). A nu se confunda platformele educaționale proprii universităților, cu platformele naționale utilizate pentru diferite scopuri cum ar fi: baze de date, internaționalizare, și așa mai departe. Legea nu este restrictivă în ceea ce privește tipul de platforme de e-learning folosite și nici în ce privește celelalte tipuri de resurse electronice.

Cel de-al treilea domeniu care intră în sfera digitalizării învățământului este cel al **documentelor universitare**. Având în vedere că legea nu are precizări specifice cu privire la forma de depunere a dosarului de admitere, din ce în ce mai multe universități permit preînscrisura sau înscrierea la programe de studiu folosind mediul online. Legea precizează că „admiterea în învățământul superior de stat, particular și confesional pentru fiecare ciclu și program de studii universitare este de competența fiecărei instituții de învățământ superior și se organizează pe baza regulamentelor specifice privind organizarea și desfășurarea procesului de admitere stabilite de fiecare instituție de învățământ superior, cu respectarea prevederilor legale în vigoare. Ministerul Educației elaborează metodologia-cadru de organizare a procesului de admitere în învățământul superior” (art. 35 alin.2). După elaborarea metodologiei-cadru de admitere se va putea înțelege mai exact dacă se vor impune condiții restrictive privitoare la înscrierea online la programe de studii universitare, postuniversitare și programe de formare profesională a adulților.

Sistemul de învățământ românesc impune înregistrarea de către universități a studenților, în platforme electronice, atât a celor înmatriculați în universitățile de stat, cât și celor înmatriculați în universități particulare și confesionale. Aceste platforme sunt: RMUR – Registrul matricol unic al universităților din România, RUNIDAS — Registrul unic național integrat al diplomelor și actelor de studii. Actuala lege vine și cu o promisiune, și anume, că „în termen de 2 ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Ministerul Educației va implementa o platformă digitală, conectată cu RUNIDAS și toate celelalte baze de date care pot alimenta portofoliul, prin intermediul căreia fiecare cetățean va putea să își creeze propriul portofoliu de învățare, având acces direct la rezultatele învățării, calificările, diplomele și certificatele dobândite în învățământul formal, pe care le poate completa cu informații suplimentare proprii” (Art. 191, alin.4). În cadrul UEFISCDI mai există o platformă de administrare a tezelor de doctorat. Datele statistice, raportările instituționale și raportările individuale privind activitatea științifică a personalului didactic și de cercetare vor fi colectate de către Ministerul Educației prin intermediul *Platformei naționale de raportare unică în învățământul superior* (PNRUIS), care este gestionată de Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI).

Digitizarea și digitalizarea vizează nu doar managementul documentul care conferă și atestă calitatea de student, dar și a documentelor care privesc procesul educativ. Legea acordă un spațiu considerabil studiilor doctorale, care deși nu pot fi organizate decât în forma de învățământ cu frecvență, și ca excepție în forma de învățământ cu frecvență redusă, pot și trebuie să integreze mijloacele digitale în procesul de management a studilor. Ca de exemplu:

În perioada în care teza de doctorat se află în transparență, înaintea susținerii publice, orice persoană fizică sau juridică poate formula observații cu privire la existența unor abateri de la standardele de etică și deontologie profesională, inclusiv din perspectiva existenței plagiatului. Observațiile pot fi depuse online sau la registratura instituției de învățământ superior unde are loc susținerea¹³.

În ce privește consultarea publică, conform articolul 71 alineatul 12, teza de doctorat se redactează în format tipărit și în format digital. Forma-

13 Legea Învățământului Superior 199/2023, art. 71, alin. 13.

tul digital al tezei de doctorat devine indisponibil accesului publicului în momentul în care studentul-doctorand dorește să o publice, în perioada celor 24 de luni de grație acordate (art.71 alin. 15). După absolvire, există obligația legală ca teza de doctorat, în format tipărit și în format digital, să fie trimisă Bibliotecii Naționale (art. 71 alin. 17). Mijloacele digitale, conform legii pot fi utilizate în formularea de sesizări către Comisia de Etică din fiecare universitate, în domeniile prevăzute de actuala lege (art. 171 alin.2)

Noutatea în sfera digitalizării documentelor universitare constă în faptul că „actele de studii universitare și postuniversitare, documentele universitare, precum și cele care atestă statutul de student pot fi emise și în format digital” (art. 40 alin.5). Certificatul de finalizare a programelor de formare profesională a adulților, cât și microcertIFICATELE, pot fi emise și în „format digital și care are următoarele caracteristici: a) este stocat într-un registru digital național sau european, menit să asigure autenticitatea certificărilor; b) respectă legislația cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal” (art. 185 alin.10).

Mai pot fi emise în format digital și „certIFICATELE care atestă competențele profesionale specifice unei ocupații, precum și certificatele de atestare parțială a competențelor profesionale specifice unei ocupații” (art. 185 alin. 12).

Cel de-al patrulea domeniu care intră în sfera digitalizării învățământului este cel al **internaționalizării**. Cele două dimensiuni ale internaționalizării prezentate în lege sunt legate de mobilitățile universitare, cât și de înmatricularea studenților străini. Noutatea adusă de prezenta lege este că permite realizarea de mobilități virtuale. În ceea ce privește posibilitatea cetățenilor străini la a studia în România, guvernul a înființat programul „Study in Romania”, un program național pentru internaționalizare universitară care are ca scop „consolidării procesului de internaționalizare a sistemului de învățământ superior, pentru a asigura resursele necesare; programul este organizat și finanțat de Ministerul Educației, iar desfășurarea acestuia se reglementează prin hotărâre de Guvern, la inițiativa Ministerului Educației” (art. 120 alin.1). Printre obiectivele pe care programul le are este și acela de „susținerea digitalizării proceselor de admitere și a procedurilor administrative de la nivelul instituțiilor de învățământ superior” (art. 120 alin. pct. h). Desigur că, atingerea acestei obiectiv strategic, internaționalizarea, pe care aproape toate universitățile din România doresc să

îl vadă materializat, „procesul de internaționalizare poate fi susținut și prin includerea în cadrul activităților de învățare, predare și cercetare a unor componente care presupun colaborarea în format online” (art. 129 alin.11).

Concluzii

În urma abordării comparative a ultimelor trei legi ale învățământului din perspectiva integrării resurselor electronice și digitale în procesul de educație, cât și a adaptării metodelor de predare la noile provocări aduse de era digitală, se poate afirma, sub aspectul evoluției legislative, că România a făcut un progres considerabil. Transformarea digitală în educație pare un drum ireversibil, deși în comparație cu alte state ale Uniunii Europene, România se află într-o ușoară întârziere. Acceptarea posibilității de a face educație și în alte moduri a fost un proces de durată, implicând nu doar decidenții politici, dar și furnizorii și beneficiarii educației. A fost nevoie de o descătușare și schimbare a mentalității prinsă între educație de timp comunist și debusolarea adusă de noile realități socio-economice și culturale care invitau la a pregăti generațiile actuale pentru o altfel de societate.

Studiul actual poate fi considerat doar o trecere în revistă a evoluției educației digitale în România, în baza legilor organice, acordând o mai mare atenție legii actuale, Legea Învățământului Superior (Legea 199/2023) care a intrat în vigoare în luna septembrie a acestui an. Această lege constituie un pas înainte din perspectiva digitalizării educației, relevând o deschidere și determinare în implementarea transformării digitale a sistemului de învățământ superior din România. Cu precădere sunt vizate patru domenii ale acestei transformări, așa cum am arătat în acest articol, și anume: transformarea formei în care se organizează programele de studii; includerea resurselor digitale în procesul instructiv-educativ; eficientizarea managementului educațional prin digitizarea aferentă activității educative și prin digitalizarea procedurilor și, în cele din urmă, accesibilitate mai mare la programele de mobilități și la studenți străini care să studieze în universitățile din România.

Bibliografie:

- BANCIU Doina, FODOREAN Daniel, „E-Learning developer: specialized training program for online teaching” în *Romanian Journal of Information Technology and Automatic Control*, Vol. 32, No. 2, 117-126, 2022
- BANCIU, Doina, IVAȘCU, Larisa, ARDELEAN, Ben-Oni, FODOREAN, Daniel, *Educația prin E-learning*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România & Editura Tehnică, București, 2020.
- COTEANU, Ion, MAREȘ, Lucreția (coords.), *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită), Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009
- Legea învățământului 84/1995 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 167 din 31 iulie 1995
- Legea educației naționale 1/2011 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 18 din 10 ianuarie 2011
- Legea învățământului preuniversitar 199/2023 publicată în Monitorul Oficial Partea I, Nr. 613 din 5 iulie 2023
- Legea învățământului superior 1999/2023 publicată în Monitorul Oficial Partea I, Nr. 614 din 5 iulie 2023
- *** Ministerul Educației și Cercetării, STRATEGIA PRIVIND DIGITALIZAREA EDUCAȚIEI DIN ROMÂNIA, SMART-Edu, Document în consultare publică în perioada 18 decembrie 2020 – 15 februarie 2021
- Metodologiei de autorizare a furnizorilor de formare profesională a adulților Monitorul Oficial, Partea I nr. 774 din 05 noiembrie 2003,
- <https://www.presidency.ro/ro/angajamente/romania-educata>, accesat 01.10.2023
- <https://tribunainvatamantului.ro/interviu-cu-ligia-deca-ministrul-educatiei-imi-doresc-un-Invatamant-in-acord-cu-viziunea-proiectului-romania-educata/> accesat 10.10.2023
- <https://ro.economy-pedia.com/11041145-digitization> accesat 10.10.2023
- <https://dexonline.net/definitie-digital>
- <https://www.linkedin.com/pulse/diferenta-dintre-digitizare-si-digitalizare-powered-by-bithat/?originalSubdomain=ro>
- <https://www.aosr.ro/aosr-sustine-accelerarea-transformarii-digitale-in-administratie-si-servicii-publice-cluj-2022/>